

Cofnodion wedi'u cadarnhau

Teitl y cyfarfod:	Cyfarfod Bwrdd CNC (Cyhoeddus)
Lleoliad:	Swyddfa Llandarcy a Teams
Dyddiad y cyfarfod:	20 Mai 2026
Aelodau yn bresennol:	Neil Sachdev, Cadeirydd Ceri Davies, Prif Weithredwr Sarah Albon Dr Hushneara Begum Rebecca Colley-Jones Dr Pete Fox Yr Athro Calvin Jones Lesley Jones Yr Athro Rhys Jones Mark McKenna Helen Pittaway Adam Taylor
Aelodau o'r Tîm Gweithredol yn bresennol:	Prys Davies, Cyfarwyddwr Gweithredol Strategaeth, Polisi a Thystiolaeth Sarah Jennings, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol Rachael Cunningham, Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol Dominic Driver, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau Cenedlaethol Lyndsey Rawlinson, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau Lle

Mynychwyr yn bresennol:	Phil Williams, Pennaeth Llywodraethu ac Ysgrifennydd y Bwrdd (Pob eitem) Meinir Wigley, Pennaeth Cyfathrebu a Thrawsnewid Digidol Mark Collins, Rheolwr Tîm Cyllid Busnes 2 Sarah Williams, Pennaeth Strategaeth Gorfforaethol a Swyddfa Rheoli Rhaglenni (PMO) – eitem 7 Sian Williams, Pennaeth Gogledd-orllewin Cymru – eitem 8 Mary Lewis, Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol – eitem 8 Becky Favager, Pennaeth Rheoleiddio a Thrwyddedu – eitem 8 Huwel Manley, Pennaeth Gweithrediadau De-orllewin Cymru – eitem 8 Rhian Jardine, Pennaeth DPAS a Gwasanaethau Morol – eitem 8 Rhian Thomas, Rheolwr Dŵr a Natur Cynaliadwy – eitem 8 Gareth Davies, Rheolwr Gweithrediadau, De-orllewin Cymru – eitem 8 Matthew Lowe, Arweinydd Tîm, Tîm yr Amgylchedd – eitem 8 Jonathan Jones, Arweinydd Tîm, Tîm yr Amgylchedd – eitem 8
Arsylwyr yn bresennol:	Ulfa Bennett Matthew Hywell Thomas
Ymddiheuriadau:	Mair Gwynant, Aelod o'r Bwrdd Louise White, Cyfarwyddwr Gweithredol Pobl a Chyfleusterau
Ysgrifenyddiaeth:	Rhiannon Spencer, Arweinydd Tîm Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd a Dirprwy Ysgrifennydd y Bwrdd Sian Johnston, Tîm Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd Lauren Hughes, Tîm Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd Deb Lee, Tîm Ysgrifenyddiaeth y Bwrdd
Datganiadau o Fuddiannau	Mark McKenna – Cais cynllunio ar un o safleoedd Down to Earth sy'n ffinio â/yn cynnwys, ardal wedi'i dynodi'n Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), safle RAMSAR (Gwlyptiroedd o Bwysigrwydd Rhyngwladol)/Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA)

Eitem 1. Agor y Cyfarfod

Noddwr a Chyflwynydd: Neil Sachdev, Cadeirydd

1. Agorodd y Cadeirydd y cyfarfod gan groesawu pawb, gan gynnwys aelod newydd y Bwrdd, Sarah Albon. Nodwyd datganiadau o ddiddordeb ac ymddiheuriadau fel y'u gwelir uchod.

Eitem 2. Adolygu'r Cofnodion

Eitem 2A. Adolygu Cofnodion Cyfarfod Cyhoeddus y Bwrdd a gynhaliwyd ar 18 Mawrth

2. Cafodd cofnodion cyfarfod cyhoeddus y Bwrdd ar 18 Mawrth eu hadolygu a'u cytuno gyda mân ddiwygiadau.
3. Cododd Lesley Jones fater yn ymwneud â Fforwm Pysgodfeydd Cymru yn y cofnodion. Roedd hi wedi ymweld â deorfa yn ddiweddar, ac yn ystod yr ymweliad hwnnw awgrymwyd y dylid adolygu'r defnydd o'r ddeorfa ar gyfer Eogiaid. Esboniwyd bod adolygiad ym mlynnyddoedd cynnar CNC o'r dystiolaeth ynghylch cyflwyno eogiaid o'r deorfeydd i'r amgylchedd wedi dangos y gallai hynny wneud y boblogaeth o eogiaid yn fwy agored i beryglon. Awgrymodd y Bwrdd y dylid adolygu hyn, gan y gallai'r sefyllfa fod wedi newid, a dylid gwneud dadansoddiad o gost a budd hefyd. Rhoddwyd sicrwydd nad oedd y penderfyniad gwreiddiol wedi'i ddylanwadu gan gostau.

Eitem 2B. Adolygu'r Log Camau Gweithredu

4. Ni adolygwyd y Log Camau Gweithredu.

Eitem 3. Y wybodaeth ddiweddaraf gan y Cadeirydd

Noddwr a Chyflwynydd: Neil Sachdev, Cadeirydd

5. Cyflwynodd y Cadeirydd yr eitem a rhoddodd ddiweddariad ar unrhyw faterion ers cyfarfod diwethaf y Bwrdd. Roedd aelodau newydd y Bwrdd wedi cael eu penodi i bwyllgorau: byddai Sarah Albon yn aelod o'r Pwyllgor Cyllid (FC) a'r Pwyllgor Pobl (PC), ac roedd Mair Gwynant wedi'i phenodi'n Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Rheoli Risg (ARAC).
6. Roedd ymweliad safle wedi'i gynnal gyda'r tîm Morol, a phwysleisiodd y Cadeirydd fod angen gwell cyfathrebu ynghylch y gwaith rhagorol a oedd yn cael ei wneud gan gydweithwyr ar draws y sefydliad. Roedd y Cadeirydd a'r Prif Weithredwr hefyd wedi cyfarfod â'r Gweinidog newydd dros Wydnwch Gwledig a Chynaliadwyedd, ac fe roesant drosolwg o'r cyfarfod, a oedd yn gadarnhaol. Byddai'r Gweinidog yn cael gwahoddiad i gyfarfod o'r Bwrdd yn y dyfodol.

Eitem 4. Diweddariad gan y Prif Weithredwr

Noddwr a Chyflwynydd: Ceri Davies, Prif Weithredwr

7. Cyflwynodd y Prif Weithredwr yr eitem gan amlygu'r materion allweddol. Roedd Bwrdd Comisiwn Coedwigaeth Lloegr yn bwriadu ymweliad â chydweithwyr o CNC Cymru i drafod a dysgu am gyflawni ar ynni. Mae'n debygol y byddai hyn yn digwydd yn ystod wythnos Sioe Amaethyddol Frenhinol Cymru (RWAS), a byddai aelodau'r Bwrdd yn cael gwahoddiad i fynychu. Roedd CNC hefyd yn gweithio gyda Chomisiwn Coedwigaeth Lloegr ar Lesiant, Iechyd a Diogelwch (WHS), ac roedd digwyddiad grŵp yn cael ei drefnu i drafod hyn.
8. Roedd Memorandwm o Ddealltwriaeth (MOU) newydd wedi'i lofnodi gydag Awdurdod Cyllid Cymru (WRA) i ehangu'r ymdrechion yn erbyn gweithgareddau anghyfreithlon yn ymwneud â gwastraff. Byddai ystyriaeth hefyd yn cael ei rhoi i gydweithio'n agosach ag awdurdodau lleol ar y mater hwn. Roedd stondin ar y cyd yn cael ei hystyried ar gyfer y digwyddiad nesaf o 'Sgyrsiau gyda CNC' gyda'r cyhoedd, er mwyn dangos sut mae CNC ac WRA yn cydweithio gan ddefnyddio'r system droseddol a'r system dreth i fynd i'r afael â thipio gwastraff yn anghyfreithlon.
9. Trafodwyd yr heriau yn ymwneud â thipio a gwastraff anghyfreithlon, gan gynnwys y cyfyngiadau rheoleiddiol a'r angen am bwerau gorfodi cryfach. Hysbyswyd y Bwrdd bod hyn wedi'i godi gyda'r Gweinidog. Tynnwyd sylw at bwysigrwydd cefnogaeth i'r rhai sy'n gweithio yn y sector, a thrafodwyd a ellid gwella hynny. Cytunwyd bod angen trafodaeth ynghylch rheoleiddio yn un o gyfarfodydd y Bwrdd yn y dyfodol.

CAM GWEITHREDU: Yr Ysgrifenyddiaeth i ychwanegu Rheoleiddio at Ragolwg y Bwrdd.

10. Cynhelir cyfarfod yn fuan gyda Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru i ddeall beth allai CNC ei wneud mewn ymateb i'r sesiwn ysgogi syniadau o Ddiwrnod Cynllunio Strategol y Bwrdd ym mis Ebrill, a pha gamau y gellid eu cymryd i gydlynu perthnasoedd. Roedd dull tebyg yn cael ei fabwysiadu gyda Chyngor Abertawe i feithrin perthnasoedd er mwyn i CNC gael ei gynnwys mewn trafodaethau cynnar pan fo datblygiadau ar y gweill. Byddai cydweithio â Chyd-bwyllgor Dinas-Ranbarth Bae Abertawe yn enghraifft dda o sut gallai CNC weithio mewn ardaloedd eraill o Gymru, er mwyn sicrhau cyfranogiad cynharach mewn cynllunio datblygu a gosod safonau amgylcheddol. Byddai'r Bwrdd yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am y gwaith hwn.
11. Cynhaliwyd dau gyfarfod â Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol (FGC) ers cyfarfod y Bwrdd ym mis Mawrth – un yn gyfarfod rheolaidd a'r llall yn canolbwyntio ar Amcan Llesiant 4, a oedd wedi'i ddiweddarau yn dilyn eu barn a'u sylwadau.
12. Mewn ymateb i ymholiad ynghylch trafodaethau CNC â'r FGC ar edrych i'r dyfodol, eglurwyd bod angen ystyried defnyddio'r Amcanion Llesiant a sut gellid ehangu'r

defnydd ohonynt. Eglurwyd bod angen i CNC wneud mwy o waith cyfathrebu ynghylch dod â chyrrff eraill ynghyd i drafod y dyfodol a sut gallai eraill gyfrannu.

13. Sicrhawyd y Bwrdd bod rhai elfennau o'r Amcanion Llesiant wedi'u hailysgrifennu i adlewyrchu iaith Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, a hefyd yn dilyn mewnbwn yr FGC i Amcan Llesiant 4. Roedd CNC wedi cynnig cymorth i gefnogi gwaith y Comisiynydd.
14. Roedd ET wedi bod yn canolbwyntio ar weithio gyda'r tîm arwain, gan eu cefnogi o ran arwain staff ac arwain ar yr amgylchedd. Byddai digwyddiad arweinyddiaeth yn cael ei gynnal yn yr hydref i ganolbwyntio ar yr ymddygiadau a drafodwyd yn ystod y Diwrnod Cynllunio Strategol, a ddeilliodd o'r Arolwg o Ganfyddiadau Rhanddeiliaid.
15. Roedd gwaith wedi symud yn ei flaen ym maes ynni niwclear ers cyfarfod y Bwrdd ym mis Mawrth. Un o'r prif feysydd ffocws oedd lleihau cymhlethdod yn y broses ymgeisio a gwneud gwelliannau i alluogi i fuddsoddwyr fuddsoddi yn gyflymach. Roedd Llywodraeth Cymru (LIC) wedi sefydlu Grŵp Swyddogion i efelychu Grŵp DEFRA ar gyfer partneriaid allweddol yng Nghymru, gan gydnabod datganoli ond hefyd gan fwrw ymlaen â gwaith y gellid ei wneud yn y cyfamser.
16. Codwyd cwestiwn ynghylch capasiti sgiliau niwclear, ac eglurwyd bod gan CNC ac Asiantaeth yr Amgylchedd (EA) berthynas gref, a bod yr EA yn darparu adnoddau y mae CNC yn talu amdanynt. Roedd trafodaethau hefyd yn mynd rhagddynt gyda LIC ynghylch buddsoddiad i ddatblygu sgiliau niwclear, ac roedd y mater hefyd wedi'i godi gyda'r Gweinidog newydd.
17. Mewn ymateb i ymholiad, roedd y posibilrwydd o adolygiad barnwrol wedi'i drafod pan ddaeth uwch-reoleiddwyr y sector niwclear at ei gilydd. Roedd yr holl bartneriaid yn ymwybodol o'r gwahanol safbwyntiau polisi a deddfwriaeth yng Nghymru a Lloegr.
18. Trafodwyd Prosiect Teifi Fyw, gan gynnwys y gwersi a ddysgwyd o weithio mewn ffyrdd newydd. Roedd y tîm Prosiectau Strategol yn rheoli hyn, ac roedd eu cylch gwaith yn cynnwys bod yn ganolfan ragoriaeth ar gyfer rheoli prosiectau i'r sefydliad. Roedd dysgu o brosiectau wedi'i ymgorffori yn eu gwaith, er mwyn manteisio ar hyn mewn prosiectau yn y dyfodol.
19. Codwyd cwestiwn ynghylch statws y Parc Cenedlaethol arfaethedig o dan y Llywodraeth newydd; fodd bynnag, nid oedd hyn wedi'i drafod â'r Gweinidog newydd eto. Maes gwaith arall a godwyd oedd yr Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACAau) morol, gyda Llywodraeth newydd yn ei lle. Byddai CNC yn parhau i drafod hyn gyda LIC, gan ei fod yn faes ystyriaeth allweddol i'r Llywodraeth newydd.
20. Roedd Prif Weithredwr newydd Dŵr Cymru Welsh Water (DCWW) yn canolbwyntio ar gyflawni, gydag awydd i symud ymlaen gyda'r gwaith yn gyflym. Gan weithio gyda LIC ac Ofwat yn dilyn y Comisiwn Dŵr Annibynnol, roedd CNC yn

canolbwyntio ar sicrhau y byddai'r camau maent yn eu cymryd yn ysgogi perfformiad cadarnhaol a newid ymddygiad yn DCWW.

21. Trafodwyd yr opsiynau ar gyfer Camlas Sir Fynwy a Brycheiniog, ac eglurwyd bod y ffocws yn gyson ar ganfod datrysiad mwy cynaliadwy a hirdymor, gan ystyried anghenion ehangach yn hytrach nag un rhan o'r afon yn unig. Byddai cyfarfod yn cael ei gynnal yn yr wythnosau nesaf mewn perthynas â hyn.

Eitem 5. Adroddiad Diweddaru'r Pwyllgorau

Noddwyr a chyflwynwyr: Cadeiryddion Pwyllgorau

Pwyllgor Cynggori ar Dystiolaeth (EAC) – 12 Mai

22. Nododd yr Athro Rhys Jones, Cadeirydd yr EAC, fod y Pwyllgor wedi cynnal eu cyfarfod ym mis Mai yn Labordy CNC yn Abertawe, a bod taith addysgiadol o'r labordy a'i waith wedi'i rhoi. Roedd ailstrwythuro'r pwyllgor wedi'i drafod, ac roedd EAC wedi pwysleisio pwysigrwydd cynnal cysylltiad rhwng y Bwrdd a'r Pwyllgor. Roedd anghenion o ran tystiolaeth wedi'u trafod, yn ogystal â'r mater o gapasiti CNC i ddadansoddi'r data. Roedd y mater o berthynas CNC â phrifysgolion wedi'i godi, gan y gallai hynny helpu i fynd i'r afael â'r bwlch o ran capasiti ar gyfer cynhyrchu a dadansoddi data. Cyflwynwyd drafft o gynllun pum mlynedd ar gyfer y gwyddorau cymdeithasol; roedd ffocws y gwyddorau cymdeithasol wedi newid ers datblygiad CNC, ac awgrymwyd bod angen buddsoddi yn y maes hwn.

Y Pwyllgor Cyllid (FC) – 6 Mai

23. Rhoddodd Helen Pittaway, Cadeirydd yr FC, ddiweddariad ar gyfarfod diweddar yr FC, ble trafodwyd y Perfformiad Ariannol, cymeradwywyd y broses gymeradwyo ariannol ar gyfer Trwyddedau Meddalwedd, a chafwyd y diweddariad dwywaith y flwyddyn gan y Swyddfa Rheoli Rhaglenni (PMO) a'r Gwasanaeth Cymorth Rheoli Contractau (CMSS). Roedd y gyllideb wedi newid ychydig ers y tro diwethaf i'r Bwrdd ei gweld, ac fe wnaeth yr FC gymeradwyo'r newidiadau hyn yn dilyn cymeradwyaeth gan y Prif Weithredwr a Chyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol (F&CS).
24. Roedd y Rhagolwg wedi'i drafod hefyd yng nghyd-destun strwythur newydd y pwyllgor, a chytunwyd y byddai pob prosiect cyfalaf yn cael ei gyflwyno i'r FC i'w fonitro. Roedd y Strategaeth Gyllid wedi'i chyflwyno yn y cyfarfod hefyd, a byddai hon yn cael ei chyflwyno gerbron y Bwrdd yng nghyfarfod mis Gorffennaf.

Pwyllgor Rheoli Perygl Llifogydd (FRMC) – 29 Ebrill

25. Tynnodd Dr Pete Fox, Cadeirydd yr FRMC, sylw at y mater allweddol a drafodwyd yng nghyfarfod diweddaraf yr FRMC, sef cyfraddau disgownt. Wrth i'r manteision erydu dros amser, roedd angen herio Llywodraeth Cymru ynghylch cyfraddau disgownt, gan fod angen ystyried cenedlaethau'r dyfodol.

Pwyllgor Ystâd Tir (LEC) – 7 Mai

26. Rhoddodd yr Athro Calvin Jones, Cadeirydd yr LEC, ddiweddariad i'r Bwrdd ynghylch cyfarfod diweddar yr LEC. Cyflwynwyd yr adroddiadau rheolaidd gan y Pennaeth Stiwardiaeth Tir a'r Pennaeth Datblygu Masnachol Strategol. Ymhlith y materion eraill a drafodwyd roedd y Cynllun Gwerthu Pren a'r Strategaeth Twf a Gwerth. Codwyd dau fater yn ystod y ddwy eitem; un ohonynt oedd bod cyfyngiadau ar CNC wrth gydymffurfio ag uchelgeisiau a chyfarwyddiadau LIC. Yr ail oedd bod angen mesurau cyfannol er mwyn sicrhau bod unrhyw werth y mae CNC yn ei ddarparu yn cael ei gofnodi, a chytunodd y Bwrdd fod angen y rhain. Gallai'r rhain hefyd helpu wrth lloïo am gyllid gan LIC.

Fforwm Rheoli Tir Cymru – 9 Mawrth

27. Tynnodd yr Athro Rhys Jones, Cadeirydd Fforwm Rheoli Tir Cymru, sylw at fater nad oedd wedi'i gynnwys yn yr Adroddiad. Roedd aelodaeth y Fforwm yn cael ei harchwilio, er mwyn ystyried a ellid ehangu'r aelodaeth i gynnwys sefydliadau fel yr RSPB. Mewn ymateb i ymholiad, eglurwyd bod amrywiaeth eang o safbwyntiau ar y Fforwm ynghylch rhywogaethau sydd mewn perygl.

Fforwm Mynediad Cenedlaethol Cymru (NAFW) – 7 Mawrth

28. Nododd Lesley Jones, Cadeirydd y Fforwm Mynediad Cenedlaethol, nad oedd unrhyw ddiweddariad pellach gan fod y Bwrdd wedi cael diweddariad ar gyfarfod diwethaf y NAFW yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Mawrth. Fodd bynnag, nododd unwaith eto y trafodaethau cadarnhaol a gafwyd yn y gweithdy, gan ymgysylltu ag ystod eang o sefydliadau.

Eitem 6. Adroddiad Perfformiad Cyllid

Cyflwynwyr: Mark Collins, Rheolwr Tîm Cyllid Busnes 2

29. Cyflwynodd Cyfarwyddwr Gweithredol Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol (F&CS) yr eitem a nodi bod Rob Bell, Pennaeth Cyllid, i ymddeol ym mis Medi 2026.

30. Rhoddodd Rheolwr Tîm Cyllid Busnes 2 drosolwg o'r Adroddiad Perfformiad Cyllid; ymhlith y prif bwyntiau roedd perfformiad ariannol a chrynodeb o feysydd ffocws ar gyfer y flwyddyn ariannol hon. Ar y cyfan, roedd y gyllideb wedi cynyddu £1.2m ers mis Ionawr 2026, gan ddod â'r gyllideb derfynol i £294.2m. Roedd y cynnydd yn gysylltiedig â £4.4m o Gymorth Grant LIC, a gafodd ei wrthbwyso gan ostyngiadau o £3.2m mewn incwm masnachol, incwm o falansau taliadau, ac incwm Ewropeaidd ac allanol.

31. Roedd y perfformiad yn erbyn y rhagolwg diwethaf yn dda, ac roedd 99% o'r rhagolwg arfaethedig wedi'i gwario yn ogystal â 98% o'r gyllideb wreiddiol. Y

Rhaglen Argyfwng Natur a Hinsawdd (NaCE) oedd yr unig eithriad, gyda thanwariant o £1.5 miliwn. Roedd adolygiad wedi'i gynnal a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r ET er mwyn archwilio'r rhesymau dros y tanwariant.

32. Roedd incwm yn uwch na'r proffil ar ddiwedd mis Mawrth, gyda'r prif amrywiad yn gysylltiedig ag incwm masnachol, a oedd yn cynnwys cynnydd mewn incwm o werthiannau pren, ynni gwynt y gellir ei ildio ac incwm o Ystâd CNC. Nodwyd y bu gwelliant o ran gallu CNC i ragweld eleni.
33. Roedd y tîm wedi cwblhau eu sefyllfa adroddadwy, a fyddai'n cael ei chyflwyno i'r FC ddechrau Mehefin.
34. O ran y gwersi a ddysgwyd a meysydd ffocws CNC ar gyfer eleni, roedd y rhain yn cynnwys symud yn nes at y strwythur fforddiadwy, bod yn llai parod i osgoi pob risg o ran y lefel gor-raglennu, adolygu'r lefel a bennwyd ar gyfer rhaglenni cyfalaf Llifogydd a NaCE, a gweithio ar gyflawni Cynllun Arloesi'r Tîm Cyllid. Byddai'r tîm yn adolygu perfformiad y llynedd gyda phob cyfarwyddwr i nodi unrhyw duedd optimistiaeth a ble gellid gwella ymddygiad cyffredinol. Cytunodd y Bwrdd eu bod yn fodlon cymeradwyo'r Adroddiad Perfformiad Cyllid ar gyfer diwedd y flwyddyn.

PENDERFYNIAD: Cymeradwyodd y Bwrdd yr Adroddiad Perfformiad Cyllid ar gyfer diwedd y flwyddyn.

35. Esboniodd Cyfarwyddwr Gweithredol F&CS fod y proffil gwariant yn amrywio, ond rhoddodd sicrwydd bod CNC wedi gwario a chyflawni yn unol â'r cyllidebau yn y flwyddyn ariannol hon. Trafododd y Bwrdd oblygiadau methu â chyrraedd targedau, a chyflwyno mecanweithiau i sicrhau bod timau arwain a rheoli yn cael gwybod yn gynnar am achosion posibl o danwariant. Tynnodd y Prif Weithredwr sylw at y ffaith bod y tîm Cyllid wedi rhoi darlun clir o faterion yn ymwneud â chyllidebau, a bod y timau wedi cael data manwl ar berfformiad cyllidebol.
36. Nodwyd bod yr Adroddiad wedi cael derbyniad da yn y Pwyllgor Cyllid, gan fod aelodau wedi cael gwybodaeth dda drwy gydol y flwyddyn a bod deialog agored barhaus wedi bod gyda Llywodraeth Cymru. Ar gyfer y flwyddyn ariannol sydd i ddod, cytunodd y Bwrdd y dylid ymrwymo cyllid yn gynnar i baratoi ar gyfer llywodraeth newydd.
37. Cadarnhaodd Cyfarwyddwr Gweithredol Cyfathrebu, Cwsmeriaid a Masnachol fod archwiliad manwl o ansefydlogrwydd a rhagolygon y farchnad bren ar y gweill, gan gymharu â'r arferion yn Lloegr a'r Alban ac ystyried darpariaethau cytundebol i reoli'r gadwyn gyflenwi.

Eitem 7. Dangosfwrdd Perfformiad y Cynllun Busnes Ch4

Noddwr: Ceri Davies, Prif Weithredwr

Cyflwynwyr: Arweinwyr Amcanion Llesiant; Sarah Williams, Pennaeth Strategaeth Gorfforaethol a PMO

38. Cyflwynodd y Prif Weithredwr yr eitem. Cyflwynodd Pennaeth Strategaeth Gorfforaethol a'r PMO Ddangosfwrdd Perfformiad y Cynllun Busnes ar gyfer Ch4, gan dynnu sylw at y canlyniadau cryf yn gyffredinol a newyddion cadarnhaol o ran cysondeb ar adroddiadau a rhagolygon Dangosyddion Perfformiad Allweddol (KPIs). Roedd statws Coch, Oren a Gwyrdd (RAG) yn Adroddiad Perfformiad diwedd y flwyddyn yn dangos 18 dangosydd Gwyrdd, naw Oren ac un Coch; roedd y rhan fwyaf o'r amcanion ar y trywydd iawn, ac adroddwyd yn glir ar feysydd ble roedd angen gwella, yn enwedig o ran y Cynllun Ffermio Cynaliadwy (CFfC) a lleihau llygredd.
39. O ran Dangosydd Perfformiad Allweddol y CFfC, roedd gwaith recriwtio sylweddol wedi'i wneud; fodd bynnag, bu anawsterau o ran dod o hyd i ymgeiswyr a oedd â sgiliau Cymraeg a'r sgiliau technegol angenrheidiol ar gyfer Swyddog Amgylchedd. Roedd gallu i siarad Cymraeg yn hanfodol ar gyfer rôl mor wledig, ac mae'r tîm wedi bod yn ystyried strategaethau recriwtio a hyfforddi amgen.
40. Yn yr Adroddiad Perfformiad Mewnol, cafwyd cynnydd o 38% yn nifer y Ceisiadau Mynediad at Wybodaeth, a arweiniodd at newid o Wyrdd i Oren ar ddiwedd y flwyddyn. Parhaodd y tîm i weithio ar wella'r cynnwys ar y wefan er mwyn ateb unrhyw gwestiynau sy'n codi'n aml, ac i gyfeirio defnyddwyr at wybodaeth hunanwasanaeth.
41. Cadarnhaodd y Prif Weithredwr y byddai mesurau yn ymwneud ag adrodd ar ganiatâd cynllunio yn cael eu cynnwys mewn adroddiadau yn y dyfodol. Nodwyd bod tua 80% o'r ymatebion wedi'u darparu o fewn y terfyn amser statudol; fodd bynnag, cadarnhaodd Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau Cenedlaethol (NatOps) fod ei dîm yn gweithio i gynyddu'r ffigur hwn.
42. Trafododd y Bwrdd Amcan Llesiant 3: KPI Llygredd yn cael ei atal hyd yr eithaf. Cadarnhaodd Cyfarwyddwr Gweithredol Lle fod gwaith yn mynd rhagddo, gyda'r duedd gyffredinol yn canolbwyntio ar fod CNC yn mynychu mwy o ddigwyddiadau lefel uchel a chanddynt effaith sylweddol o ran lleihau llygredd; fodd bynnag, roedd llai o waith yn canolbwyntio ar gamau ataliol. Roedd adnoddau pellach i ddod i ariannu rheolwr prosiect i ganolbwyntio ymdrechion ar Amcan Llesiant 3.
43. Trafododd y Bwrdd recriwtio rheolwyr prosiect i ddechrau cyflawni'r 'Llwybr i Wyrdd', ond holwyd a fyddai wedi bod yn bosibl rhagweld a nodi'r materion hyn yn gynharach. Trafododd y Bwrdd a ellid defnyddio'r gwersi a ddysgwyd o'r KPIs hynny a oedd eisoes yn Wyrdd. Cadarnhaodd y Prif Weithredwr fod arweinwyr Amcanion Llesiant wedi archwilio nifer o opsiynau i gyflawni eu Llwybr i Wyrdd, ond roedd yn

cydnabod bod angen newid diwylliannol i annog ffyrdd newydd o wario cyllidebau drwy recriwtio, trefniadau dros dro, addysg a phrentisiaethau.

44. Croesawodd y Bwrdd y drafodaeth a chymeradwyodd Ddangosfwrdd Perfformiad Ch4.

PENDERFYNIAD: Cymeradwyodd y Bwrdd Ddangosfwrdd Perfformiad Ch4.

Eitem 8. Ansawdd Dŵr (Amcan Llesiant 3)

Noddwr: Lyndsey Rawlinson, Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau Lle; Sian Williams, Pennaeth Gogledd-orllewin Cymru; Mary Lewis, Pennaeth Polisi Rheoli Adnoddau Naturiol; Huwel Manley, Pennaeth Gweithrediadau De-orllewin Cymru

Cyflwynwyr: Becky Favager, Pennaeth Rheoleiddio a Thrwyddedu; Rhian Jardine, Pennaeth DPAS a Gwasanaethau Morol; Rhian Thomas, Rheolwr Dŵr a Natur Cynaliadwy; Gareth Davies, Rheolwr Gweithrediadau, De-orllewin Cymru; Matthew Lowe, Arweinydd Tîm, Tîm yr Amgylchedd; Jonathan Jones, Arweinydd Tîm, Tîm yr Amgylchedd

45. Cyflwynodd Cyfarwyddwr Gweithredol Gweithrediadau Lle yr archwiliad manwl i Amcan Llesiant 3 – Llygredd yn cael ei atal hyd yr eithaf, gan ganolbwyntio ar ddŵr, ar y cyd â chyflwyniad yn canolbwyntio ar leoedd De-orllewin Cymru, a oedd yn canolbwyntio'n bennaf ar yr effeithiau'n ymwneud ag ansawdd dŵr. Tynnwyd sylw at ddŵr fel elfen ganolog yn y Cynllun Corfforaethol, sy'n croesi'r holl Amcanion Llesiant.
46. Adroddodd Pennaeth Rheoli Adnoddau Naturiol, er bod gwelliannau wedi'u gwneud dros y 30 mlynedd diwethaf o ran ansawdd dŵr – yn sgil deddfwriaeth, rheoleiddio a datblygiadau technolegol – fod heriau sylweddol o hyd. Byddai problemau yn ymwneud â phrinder dŵr yn gwaethygu problemau o ran ansawdd dŵr. Deallwyd bod craffu cynyddol gan y cyhoedd, y cyfryngau a gwleidyddion. Nodwyd y duedd at welliannau a nodwyd yn Rheoliadau'r Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr.
47. Tynnodd y Pennaeth Gwasanaeth ar gyfer Dŵr sylw at nifer y digwyddiadau a gafwyd ym mhob sector, ac eglurodd y gwahaniaethau yn y modd roedd digwyddiadau llygredd yn cael eu hadrodd o gymharu â digwyddiadau eraill. Sicrhawyd y Bwrdd bod data'n cael ei ddefnyddio i olrhain tueddiadau ac effeithiau amgylcheddol cronus digwyddiadau llygredd. Roedd angen pwyslais cryf ar atal yn hytrach nag ar orfodi adweithiol. Roedd perfformiad y cwmnïau dŵr, yn enwedig Dŵr Cymru, wedi dirywio, gyda chynnydd yn nifer a difrifoldeb digwyddiadau llygredd. Parhaodd camau gorfodi yn ôl yr angen; fodd bynnag, atal oedd y brif flaenoriaeth. Yn ogystal â datblygiadau rheoleiddiol ehangach, a dirwy o £44.7 miliwn gan Ofwat a allai, pe bai'n cael ei gweithredu, gefnogi buddsoddiadau seilwaith yn y dyfodol. Er y byddai heriau sylweddol o hyd o ran cyflawni, roedd meysydd i'w gwella wedi'u nodi ac roedd gwaith yn mynd rhagddo ar gyfer yr adolygiad nesaf o brisiau yn 2029 (PR29).

48. Croesawyd y cyfleoedd a ddeilliodd o Adroddiad y Comisiwn Dŵr Annibynnol ac o gynigion Papur Gwyrdd LIC, yn enwedig o ran diwygio rheoleiddio, gwella cynllunio systemau a gorfodi cryfach. Byddai Cyfoeth Naturiol Cymru yn gweithio'n agos gyda LIC a'r Rheoleiddiwr Economaidd arfaethedig i gefnogi dull mwy integredig, cyfannol a strategol ar gyfer cynllunio dŵr, ac i roi'r sector dŵr yn ôl ar y trywydd iawn.
49. Roedd llygredd maethynnau yn broblem sylweddol o hyd, gan gyfrannu at fethiannau o ran cyflwr, dirywiad ecolegol a chyfyngiadau ar ddatblygu, gyda thua 16,000 o geisiadau cynllunio wedi'u gohirio ar hyn o bryd. Roedd CNC yn bwrw ymlaen gyda chamau rheoleiddiol wedi'u targedu ac yn datblygu dau Gynllun Adfer Maethynnau ar gyfer Dalgylchoedd yn Ne-orllewin Cymru i gefnogi cydymffurfiaeth ac adferiad amgylcheddol hirdymor.
50. Rhoddodd Pennaeth Gweithrediadau De-orllewin Cymru drosolwg o dirwedd amrywiol yr ardal, gan dynnu sylw at heriau rhanbarthol allweddol a oedd yn cynnwys pwysau amaethyddol, yn enwedig mewn ardaloedd â dwysedd uchel o dda byw, er enghraifft ardal y Cleddau, ble roedd lefel cydymffurfiaeth ffermydd yn parhau i fod yn is na 50%. Amlinellwyd y materion yn ymwneud â llygredd maethynnau mewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA), ac amlygwyd pwysigrwydd cryfhau perthnasoedd â ffermwyr a manteisio ar ddylanwad y gadwyn gyflenwi.
51. Crynhowyd un prif fater: methiant sylweddol yn y seilwaith oedd hyn, yn deillio o brif bibell godi Dŵr Cymru ym Marlas, a arweiniodd at ollyngiadau carthion ar nifer o achlysuron. Roedd datrysiad dros dro uwchben y ddaear yn cael ei roi ar waith nes byddai cyllid ar gael yn y cyfnod nesaf o'r Cynllun Rheoli Asedau (AMP) ar gyfer datrysiad parhaol o dan y ddaear. Cododd y Bwrdd bryderon ynghylch asedau tebyg eraill sy'n heneiddio, cyfyngiadau ar fuddsoddi, a chapasiti cwmnïau dŵr i ymateb yn effeithiol. Sicrhawyd bod cwmnïau dŵr yn cael eu hannog i reoli risgiau ac i gynnal gwaith sganio'r gorwel.
52. Croesawodd y Bwrdd y buddsoddiad o £1.7 miliwn o gyllid parhaol drwy Gymorth Grant (GiA) a £3.4 miliwn o gyllid dros dro gan LIC i gefnogi gwelliannau ym meysydd llywodraethu, cydymffurfio, data a dulliau integredig ar gyfer dalgylchoedd. Fodd bynnag, pwysleisiodd y Bwrdd fod ansawdd dŵr yn flaenoriaeth genedlaethol a oedd yn gofyn cyllid hirdymor parhaus, cefnogaeth ddeddfwriaethol gryfach a dull system gyfan sy'n cysylltu defnydd tir, cynhyrchu bwyd, bioamrywiaeth a newid hinsawdd. Croesawodd y Bwrdd y canlyniadau yr oedd CNC yn ceisio eu cyflawni, ynghyd â'r cyfeiriad.
53. Cydnabuwyd bod cyfyngiad ar y gallu i gyflawni gwelliannau yn sgil cyfyngiadau deddfwriaethol, diffyg buddsoddi hanesyddol gan gwmnïau dŵr a phwysau o ran adnoddau. Atgyfnerthwyd yr angen i symud ymhellach tuag at atal, cydweithio gwell ar draws sectorau, a gwell penderfyniadau ar sail data. Er bod cyfleoedd megis masnachu maethynnau ac atebion seiliedig ar y farchnad yn bodoli, cydnabuwyd y byddai adferiad amgylcheddol yn cymryd amser, gan fod angen amser i faethynnau amaethyddol hanesyddol yn y pridd ddraenio.

54. Croesawyd y cyflwyniad, a thrafodwyd y gost economaidd ac effeithiau cymdeithasol materion yn ymwneud ag ansawdd dŵr, gan gynnwys gwerth sylweddol y datblygiadau sydd wedi'u gohirio ar hyn o bryd. Mynegodd y Bwrdd eto bryderon ynghylch setliad AMP y diwydiant dŵr a'r gallu i gyflawni gyda'r adnoddau sydd ar gael. Croesawyd y cyllid a gafwyd gan Gronfa Treftadaeth y Loteri Genedlaethol ar gyfer Prosiect Teifi. Roedd cymhlethdodau o ran cymharu Cynlluniau Rheoli Dalgylchoedd Integredig ar draws Cymru, a byddai dangos cefnogaeth i randdeiliaid yn bwysig.
55. Anogodd y Bwrdd ganolbwyntio ar gamau gweithredu effaith uchel, partneriaethau cryfach ac ymgysylltu parhaus â'r llywodraeth, diwydiant a rhanddeiliaid er mwyn sicrhau gwelliannau ystyrlon a pharhaol; yn ogystal â'r angen am ddull cytbwys sy'n cyfuno cymhellion a gorfodaeth. Tynnwyd sylw at ddylanwad cadwyni cynhyrchu a chyflenwi – ac yn arbennig rôl archfarchnadoedd – fel sbardun allweddol i newid. Roedd gweithdy diweddar i randdeiliaid amaethyddol yn gam cyntaf ymlaen.
56. Trafododd y Bwrdd y mater o reoleiddio ffermydd fel busnesau ond roedd yn deall natur unigryw rhai cymunedau o ffermydd teuluol; fodd bynnag, roedd yn rhaid cadw at safonau amgylcheddol, a gallai'r gadwyn gyflenwi fod yn fwy heriol. Awgrymwyd arferion gorau ar gyfer masnachu maethynnau i gynorthwyo gyda datblygu cynaliadwy, ond byddai hyn yn cymryd amser.
57. Roedd gan Blaid Cymru strategaeth fwyd genedlaethol yn eu cynllun ar gyfer y 100 diwrnod cyntaf, ac roedd CNC wedi cynnig cefnogaeth. Awgrymodd y Cadeirydd gysylltu â *The Grocer*, ac y gallai ef ysgrifennu at yr Institute of Grocery Distribution (IGD). Roedd y tîm yn gweithio gyda LIC ar Bolisi Adnoddau Naturiol i sicrhau ystyriaeth ehangach o ddefnydd tir, a byddai cyfleoedd newydd yn codi gyda Llywodraeth newydd.
58. Roedd disgwyliadau'r sector dŵr wedi newid dros y deng mlynedd diwethaf, ac roedd angen dealltwriaeth gymdeithasol fyd-eang. Awgrymwyd y gallai fod yn fuddiol bod â chynrychiolydd ar gyfer yr agwedd fasnachol ar y Bwrdd. Roedd angen deall y cyfyngiadau presennol, a beth arall y gellid ei wneud – a'i wneud yn wahanol – pe bai mwy o adnoddau ar gael. Rhybuddiwyd yn erbyn ymgymryd â gormod o weithgareddau, ac awgrymwyd y dylid canolbwyntio yn hytrach ar y rhai hynny a fyddai'n gwneud y gwahaniaeth mwyaf, a hynny'n effeithiol; gellid hefyd ystyried ffordd wahanol o weithio. Croesawodd y tîm ymgysylltiad y Bwrdd, a byddai'r adborth yn cael ei ystyried wrth lunio cynlluniau i fynd i'r afael â'r mater yn ymwneud ag ansawdd dŵr.

Eitem 9. Sut wnaethom ni yn y cyfarfod hwn?

Noddwr: Neil Sachdev, Cadeirydd

59. Dychwelodd y Cadeirydd at yr eitem hon ar ddiwedd Cyfarfod Preifat y Bwrdd, a chytunodd y Bwrdd fod y Cyflwyniad Lle ar Amcan Llesiant 3 yn ddiddorol; cytunwyd hefyd bod angen newid systemig o ran da byw a'r dull cynhyrchu.

60. Tynnodd y Bwrdd sylw at yr effaith gadarnhaol o fod ar gael ac yn weladwy i gydweithwyr drwy ymweld â swyddfeydd a chyfarfod â chydweithwyr.

Eitem 10. Unrhyw Fater Arall

61. Nid oedd unrhyw faterion eraill.

Cloi'r Cyfarfod Cyhoeddus